

A BORJÚNEVELÉS TECHNOLÓGIÁJA A CLAESSENS GROUPNÁL

A BORJÚTAKARMÁNYOZÁS ALAPJAI 3.

Detkó Roland
Claessens Group - Szarvasmarhaágazat-vezető
Kiss Evelin
Claessens Group - Szarvasmarhaágazatvezető-helyettes

A CÉGCSOPORTRÓL

A Claessens Group története 1995-ben kezdődött a Dél-Somogyi Állami Gazdaság utódcégének megvásárlásával. A belga származású tulajdonosok családjában hagyománynak számított a gazdálkodás, amely tevékenységet hazánkban is folytatva létrehozták Somogy megye legnagyobb állattartó vállalatát. A több mint 200 főt foglalkoztató gazdaság mára Nagyatád és környéke egyik legjelentősebb munkaadója. A vállalatcsoport fő profilja a sertés- és szarvasmarhatenyésztés, valamint a saját állomány ellátására

növénytermesztéssel is foglalkozik. A tehenészet alapját a jelenleg Nagybaráti-pusztán és Felsőbogátpusztán tartott 1850 holstein-fríz tehénből és az 1800 növendékből álló állomány adja. A 2016-os évben a vállalat mintegy 20 millió kilogramm tejet termelt, amelyet a cégcsoporthoz tartozó Milktrader Kft.-n keresztül értékesít. Az állatokat a legszigorúbb európai uniós normáknak megfelelően, a legmodernebb technológiával felszerelt körülmények között tartják.

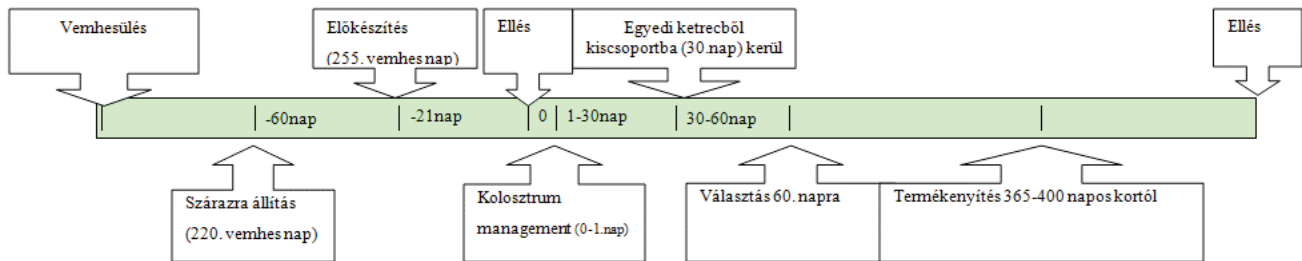

A CLAESSENS TELEPEN ALKALMAZOTT TECHNOLÓGIA

A cégcsoport szarvasmarhatelepén három éve folyamatosan tökéletesítjük a technológiát, hogy minél egészségesebb és erősebb borjakat neveljünk, ezzel biztosítva a megfelelő utánpótlást. A Claessens Group gazdaságában jelenleg több

mint 1800 tehénnel és szaporulatával foglalkozunk. Ennek megfelelően a született borjak száma évszaktól függően 170-250 között mozog havonta.

IDŐVONAL

A borjak managementje nem a borjú születésével kezdődik. A gondosan kiválasztott, megfelelő genetikájú szaporítóanyag csak akkor működhet sikeresen, ha vemhes teheneink számára optimális körülményeket biztosítunk. Ugyanakkor nem feledkezhetünk meg a szárazonálló egyedekről sem,

hiszen ők legalább annyira fontosak, mint a termelő állatok. A következő laktációban teljesítményüket alapvetően befolyásolja, hogy a szárazonállás időszakában milyen gondozást kaptak.

MIRE KELL FIGYELNI A SZÁRAZONÁLLÁS IDŐSZAKÁBAN?

Több szempontból is kiemelten fontos a **takarmányozás** kérdése. Csak akkor tudunk megfelelő minőségű és mennyiségű kolozstrumot biztosítani a borjaknak, ha a szárazonálló tehén táplálóanyag szükségletét teljes mértékben ki tudtuk elégíteni. Továbbá az ellés lefolyását is befolyásolja az ebben az időszakban etetett takarmány, hiszen a borjú a vemhesség utolsó 60 napjában duplázza meg a súlyát.

Az állatok megfelelő táplálása mellett legalább annyira fontos, hogy odafigyeljünk a **vakcinázásra**, illetve az állatorvosunk által előírt vakcinázási protokoll betartására. Ha megfelelő védettséget szeretnénk elérni a borjainkban, akkor nem hanyagolhatjuk el a védőoltások precíz, pontos beadását. Ebben a folyamatban rendkívül nagy szerepe van a munkatársaknak, akiknek az a feladatuk, hogy megtalálják azokat az állatokat, akik kezelésre szorulnak.

Francois Bacon híres mondása, miszerint „a tudás hatalom”. Ez a munkánkban, pontosabban a borjúnevelésben is egyaránt megállja a helyét, hiszen a megfelelő **tudás és csapatmunka** kulcsfontosságú a hatékony termeléshez. A borjús csapatnak is szüksége van alkalmazható tudásra ahhoz, hogy a munkájukat eredményesen tudják végezni. A tapasztalat hasznos, de nem minden esetben elegendő ahhoz, hogy hiba nélkül dolgozzunk. Ebből kifolyólag a Claessens Group nagy hangsúlyt fordít a munkatársak képzésére: nemcsak a tehenészetben, de a többi ágazatban is rendszeresek a belső tréningek, valamint alkalmanként meghívott szaktanácsadók is előadnak. Jellemzően a vezetők is sok időt töltenek a saját csapatuk képzésével és azzal, hogy a munkafolyamatok minden részletét megvitassák,

tökéletesítsék. Így van ez a szarvasmarhatelepen is, ahol minden hónap végén ismertetjük a dolgozókkal az elért eredményeket. Ez nemcsak az adott időszak teljesítményét tükrözi vissza, de lehetőséget teremt arra is, hogy a felmerült problémákat átbeszéljük.

Elsődleges a **tehenéskomfort!** A tehenmozgatás minimalizálására kell törekedni, hogy a tehenek kerüljék a felesleges stresszhelyzetet és az utolsó 60 napot ténylegesen pihenéssel és az ellésre való felkészüléssel tudják tölteni. Ehhez cégünknel biztosítjuk a ventilátorokkal felszerelt, megfelelő férőhellyel rendelkező istállót, amelyben mindig tökéletes minőségű takarmányhoz és vízhez jutnak az állatok. Az állattartásban a „*majd a szárazonállók megeszik*” típusú gondolkodásmódot nem tartjuk kifizetődőnek.

KÖZPONTI KÉRDÉS AZ ELLÉS

Ha túl vagyunk a zökkenőmentes szárazonállás időszakán, az ellés a következő kardinális pont a borjúnevelésben. Telepünkön kiscsoportban tartjuk a teheneinket az elletőn, ahonnan szükség esetén el tudjuk különíteni a segítséget igénylő egyedeket. Fontos, hogy az ellés során minden eszköz rendelkezésre álljon a borjak születésének támogatásához.

Legtöbb esetben egy egészséges tehen saját maga is világra tudja hozni a borját, de előfordul, hogy bizonyos esetekben segítségre van szükség. Ilyenkor az egyik legfontosabb

a higiéniai szabályok maximális betartása. Az elletőkön biztosítani kell, hogy mindig legyen tiszta víz, fertőtlenítőszer, szivacs, síkosító, valamint megfelelő méretű és mennyiségű kesztyű. Cégünknel az elletős munkatársak - akik egyben borjúneveléssel is foglalkoznak - kerülnek az elletőgép használatát, így ha nagyobb erőkifejtésre lenne szükség, akkor inkább a kollégák egymástól kérnek segítséget. Az ellések esetében azon dolgozunk, hogy a halvaszületések arányát a jelenlegi szinten, vagyis tartósan 5% alatt tartsuk a jövőben is.

BORJÚ SZÜLETÉSE UTÁNI LEGFONTOSABB TEENDŐK

Elengedhetetlen a **köldök fertőtlenítése!** A köldök egy nyitott csatorna a borjú és a külvilág között, ezért a környezeti kórokozók könnyen megfertőzhetik a borjakat. Amennyiben ez bekövetkezik, annak súlyos következményei lehetnek a jövőre nézve (szepszis, köldökgyulladás, hashártyagyulladás, köldöksérv, elhullás), emiatt fokozott figyelmet igényel az említett terület kezelése.

Telepünkön két okból is az alkoholos pyoktanint használjuk köldökfertőtlenítésre. Egyrészt az alkohol jól szárít és fertőtleníti, másrészt a pyoktanin színe miatt kiváló indikátor, így már messziről látszik, hogy megtörtént-e a fertőtlenítés. A protokoll az elletőkben kétszeri kezelést ír elő. Először közvetlenül születés után, másodszer pedig akkor, amikor - a télen fűtött - fedett ketrecbe kerül a borjú, ahol a krotáliázás és az első kolosztrum itatás történik.

Az egyik legfontosabb lépés, a **kolosztrum itatás**. A

kolosztrum a borjak számára élet-halál fontosságú tej, amelynek kapcsán nagyon lényeges szabály, hogy az újszülött 2 órán belül 4 litert kapjon fertőtlenített gyomorszonda segítségével. Technológiánk biztosítja a kolosztrum fagyasztását és felolvasztását is, így az első itatáskor borjaink brix refraktométerrel ellenőrzött kifogástalan minőségű, 38-40 Celsius fokos főcstejhez jutnak. Nem ragaszkodunk ahhoz, hogy a borjú a saját anyja kolosztrumát kapja, inkább a fagyasztás szakszerűségére fordítunk nagy hangsúlyt. A borjú minden esetben felolvasztott kolosztrumot kap.

A kolosztrum minőségét 0,5-1,5 °C-ra történő lehűtéssel maximum 24 óráig őrizhetjük meg. Az ennél hosszabb ideig történő tárolásához a fagyasztás a legjobb eljárás: -20°C-on minősége akár egy évig sem változik.*

*Forrás: <https://www.extension.umn.edu/agriculture/dairy/calves-and-heifers/colostrum-management.pdf>

A KOLOSZTRUM MANAGEMENT ESZKÖZEI

A kolosztrum managementet nélkülözhetetlennek tartjuk egy szarvasmarhatelep életében, amelynek fontosságával nem elég, ha csak a borjúnevelésért felelős személy van tisztában. Minden borjakkal foglalkozó és fejős munkatársnak, aki kapcsolatba kerül a kolosztrummal, rendelkeznie kell a szükséges ismeretekkel ahhoz, hogy a lehető legnagyobb gondossággal tudja végezni munkáját. A fejősök alaposága, odafigyelése határozza meg például, hogy a kolosztrum szennyeződik-e környezeti kórokozóval vagy sem. A jó

minőségű, megfelelő beltartalmi értékekkel bíró kolosztrum, ami szennyezett, már nem lesz használható, hiszen könnyen betegségeket okozhatnak és akadályozhatják az immunglobulinok felszívódását is.

A fent említett okok miatt elengedhetetlen a kolosztrum fejése és itatása során használt eszközök higiénikus kezelése és rendszeres tisztítása. Telepünkön a higiénia ellenőrzését havonta, tamponminta segítségével végezzük.

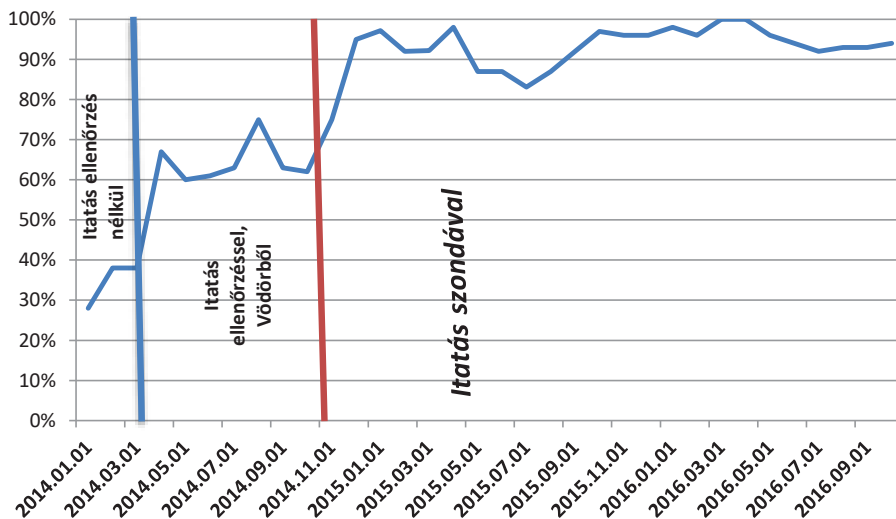

KOLOSZTRUM-ITATÁS: A GYOMORSZONDA HASZNÁLATÁNAK EREDMÉNYE

A diagram 2000 borjú kolosztrum-itatottsági állapotát mutatja, amely jól szemlélteti a szondázás hatékonyságát és alátámasztja a folyamatos kontroll fontosságát. A napi rutin

és a feszített munkatempó sajnos hibákat hozhat magával, amit csak megfelelő ellenőrzéssel tudunk kiküszöbölni.

ÖSSZES LG MENNYISÉG MÉRÉSE BORJÚ VÉRSAVÓBÓL (2-4. ÉLETNAP KÖZÖTT)

Több mint három éve kezdtük el mérni a borjak kolosztrum-itatottsági állapotát, kezdetben csak tájékozódás jelleggel. Az első két hónapban tapasztalt eredmény azonban lehangelő volt. Csupán a borjak 30-40%-a kapott megfelelő minőségű és mennyiségű főcstejet. Ezután ismertettük dolgozóinkkal a korábban már említett kolosztrum management alapjait és elkezdtek kontrollálni az itatást.

ÁTLAGOS KOR NÖVENDEKEK VEMHESÜLÉSKOR

Év	2014	2015	2016
Kor (hó)	15,32	14,62	13,68

Így azt vettük észre a hó végén, hogy az ellenőrzéssel is csak maximálisan 70%-os eredményt tudtunk elérni. A szonda bevezetésével azonban ezt az értéket 90-99% -ra tudtuk feltornáztatni, amit azóta is tartani tudunk minden hónapban. Az ellenőrzést valamennyi 2-4 napos üszőborjú esetén kézi refraktométerrel vérsavóból vett minta alapján elvégezzük. A szondát 2014 végén kezdtük el használni, aminek következtében közel 1,5 hónappal csökkentettük az átlagos életkort növendékeink vemhesülésekor. Ez jelentős költségmegtakarítást eredményezett a vállalat számára.

Az adatok egyértelműen bizonyítják a borjú életében az első pár óra fontosságát, ami egyben magyarázatot ad arra is, hogy miért kell egy szarvasmarhatelepen kiemelt hangsúlyt fektetni a borjú- és üszőnevelésre. Nemcsak az aktuális állapot optimalizálása a cél, hanem a teljes folyamat kontrollált menedzselése és a gördülékeny csapatmunkára való törekvés is, hiszen ez határozza meg a telepen termelő tehének jövőbeli teljesítményét.

A BORJÚNEVELÉS TECHNOLÓGIÁJA A CLAESSENS GROUPNÁL

A BORJÚTAKARMÁNYOZÁS ALAPJAI 4.

Detkó Roland
Claessens Group - Szarvasmarhaágazat-vezető
Kiss Evelin
Claessens Group - Szarvasmarhaágazatvezető-helyettes

Az előző részben a borjak születését megelőző időszak legfontosabb feladatait, valamint a borjú életének első pár órájában nélkülözhetetlen kolosztrum itatás technológiáját és annak fontosságát mutattuk be.

A következőkben a Claessens Groupnál jelenleg is alkalmazott borjúnevelési technológiával foglalkozunk, a borjak első életnapjától kezdve egészen a választást követő egy hónapig.

A BORJÚ MENEDZSMENT NÉGY ALAPPILLÉRE

A borjú management 4 alappillére: tiszta pihenőhely, kiváló minőségű takarmány, tiszta víz, stresszmentes környezet. A borjak születését követően, ha az első néhány órában a kolosztrum management megfelelő módon történt, akkor utána már csak arra kell figyelniük, hogy a fent említett négy alappillér teljesüljön.

Fontos, hogy az első 60 napban a borjaknak a lehető legoptimálisabb környezetet biztosítsuk. A cél az, hogy az elhullás arányát 5% alatt tartsuk, valamint hogy a választás idejére a borjak születéskori testsúlyát megduplázzuk. Ehhez a Claessens Group mind a dolgozók, mind pedig az állatok számára a legkorszerűbb felszerelésekkel

ellátott borjúnevelési technológiát nyújtja, ami jelentősen megkönnyíti a munkatársak mindennapi feladatvégzését. A borjak itatásának és takarmányfelvételének ellenőrzése kulcsfontosságú és a mindennapi teendők elengedhetetlen része. Az étvágytalanság, a kedvetlenség egy esetleges megbetegedés előjelei is lehetnek, amelyeket ha időben észlelünk és előírásnak megfelelően kezelünk, akkor többnyire gyógyítható és elkerülhető az elhullás. Az ellenőrzéseket a borjú életének első napjától egészen a választást követő egy hónapig napi rendszerességgel szükséges elvégezni.

TISZTA PIHENŐHELY

A születés utáni első 30 napban a borjakat egyedi ketrecekben helyezük el, amelyeket a betelepítés előtt az előírt protokollnak megfelelően fertőtlenítnünk. Ez amiatt kiemelten fontos, mert az újszülött borjak különösen fogékonyak a környezeti kórokozók által okozott fertőzésekre. A megfelelő tisztítószerek

használata kulcsfontosságú tényező a higiéniai feltételek megteremtésében. Mivel minden telephely más-más sajátosságokkal rendelkezik, ezért a ketrecekben és istállóknak tamponmintákkal végzett higiéniai ellenőrzést követően lehet kiválasztani a telep szempontjából leghatékonyabb vegyszereket.

30-60 napos kor között, egészen a választásig, a borjak kiscsoportos tartásban, ketrecben nevelkednek. 30 napos korban a betelepítéssel egyidejűleg körméretet mérünk, ami tájékoztatást ad az első egy hónap súlygyarapodásáról. Egy ketrecbe maximum 5 borjú kerül, amelyek hasonló fertőtlenítésen esnek át, mint a korábban említett esetben. Ebben a korban ez a tartási technológia rendkívül előnyös a borjak számára, mert amellett, hogy elősegítik a szocializációt, nagyobb mozgásteret biztosít az állatoknak, ami hozzájárul a stabil struktúra kialakulásához, valamint javítja a takarmányfelvételt. A borjak természetükből adódóan szeretnek mindent egyszerre csinálni - együtt esznek, együtt isznak -, ezért a ketrecek kialakításánál ezeket a szempontokat szem előtt kell tartani.

KIVÁLÓ MINŐSÉGŰ TAKARMÁNY

Az első 60 napban tejpótlót, ad libitum borjú startert és ad libitum vizet biztosítunk minden üszőborjúnak.

Tejpótló

Az itatásos időszakban a második életnaptól kezdve napi két alkalommal, 4 liter 38-40 Celsius fokos tejpótlót (beltartalom: 24% nyf. /20% nyzs.) itatunk borjainkkal. A legelső kolosztrum itatás szondával történik, amit 12 óra múlva újból megismétlünk, de ekkor már vödörből isznak az állatok. Itt is az egyik legfontosabb szabály: az állandóság.

Az állandóság a tejpótló esetében nemcsak az itatott tej mennyiségét és minőségét foglalja magába, hanem az itatás idejét, sorrendjét és a tejpótló elkészítésének menetét is. Ez utóbbihoz nyújt nagy segítséget a két Milktaxi automata keverő és adagoló. Ez esetben sem maradhat el az ellenőrzés, hiszen ennek segítségével a

szabályok betartása idővel egyszerű rutinná fog válni.

Borjú starter

Legalább akkora hangsúlyt kell fordítanunk az itatásos időszak alatt a borjú starter kiválasztására, mint a tejpor esetében. Az első 30 napban a súlygyarapodáshoz legnagyobb mértékben a tejpótló vagy teljes tej járul hozzá. Az ezt követő időszakban azonban már a folyékony takarmányt szilárdval is ki kell egészíteni, különben a kívánt súlygyarapodás elmarad. Cégünknel protokoll előírás szerint a munkatársak minden reggel ad libitum friss tápot adnak a borjaknak.

Mindemellett nem feledkezhetünk meg a borjak anatómiai sajátosságairól és a bendő fejlődéséről. Nem megfelelő keményítő ellátás nélkül a bendő alakulása nem az elvártak szerint alakul majd.

TISZTA VÍZ

A víznek legalább annyira fontos szerepe van, mint a fent említett tejpótlónak vagy borjútápnak. Célunk az, hogy a borjú a lehető legtöbb borjú startert vegye fel az itatásos időszak alatt, ami csak abban az esetben teljesülhet, ha megfelelő mennyiségű vizet is iszik. A vízfogyasztás és a szárazanyag felvétel közötti pozitív korreláció régóta

bizonyított: 2 kg szárazanyag felvétel szükséglete 10-14 liter víz. Adjuk meg tehát a lehetőséget borjaink számára, hogy évszaktól függetlenül minden nap, az életszakaszának megfelelő mennyiségű tiszta vízhez juthasson. Ennek elmaradása esetén hiába biztosítunk tökéletes borjú startert álltink számára, nem fogják megenni.

STRESSZMENTES KÖRNYEZET

A választás a borjú életében rendkívül nagy stresszt jelent, ezért arra kell törekedni, hogy a trauma mértékét minimalizáljuk és elkerüljük a választás utáni visszaesést a borjak fejlődésében.

A választás menete a Claessens Groupnál:

- Hétfő: tejpótló tápszer mennyiségének megfelezése (naponta kétszer fél adag tejpótló itatása)
- Szombat: tejpótló itatásának megszüntetése, a starter mellett már TMR-t is kapnak a borjak (tartás: kis csoportos)
- Szerda: kokcidiózist megelőző kezelés (per os) és körméret mérése után 15-ös csoportokba telepítjük az állatokat

A választás alapfeltétele, hogy a borjú elérje a 60 napos életkort és naponta 2 kg starter takarmányt fogyasszon.

Ezt minden nap mérlegeléssel ellenőrizzük, hogy valóban megtörtént-e.

A választás utáni első hónap ugyancsak fontos időszak a borjú életében, így a figyelmünk ebben az időszakban sem csökkenhet. Itt is folyamatosan ellenőrizni kell a borjak egészségi állapotát, környezetét, a takarmány minőségét és minden egyéb olyan tényezőt, ami hatással lehet a borjú életére.

A pontos és kitartó munka eredményeként cégünknel elértük azt, hogy üszőinket 13 hónapos kortól termékenyítjük és egy hónapon belül már vemhesülést is elérünk. Ehhez nagy segítséget jelent a vállalatnál alkalmazott nyakfogós tartástechnológia és a krétázásos ivarzás megfigyelés.

